

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Швайки Миколи Миколайовича
на тему «Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини та громадянина Службою безпеки України», поданої на здобуття ступеня
доктора філософії в галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Детальний аналіз рецензованої наукової праці дозволив зробити певні узагальнення. У дисертації на підставі сучасних наукових підходів, норм міжнародного права та законодавства України сформульовано нові концептуальні положення щодо системи адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина Службою Безпеки України з огляду на основні внутрішні й зовнішні чинники реалізації державної політики України в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції, а також вироблено рекомендації та пропозиції для вдосконалення законодавства України.

Актуальність дослідження обумовлена недостатнім станом наукової розробленості цієї проблематики як в площині наукового, так і практичного значення. Вагомого значення дисертація набуває у зв'язку із введенням правового режиму воєнного стану та пов'язаного з цим процесом трансформації чинного законодавства з питань переосмислення підходів застосування юридичних механізмів реалізації та охорони прав людини публічною владою, зокрема суб'єктами сектору безпеки і оборони України.

З огляду на те, що юридичну природу сутності та змісту правового забезпечення у галузі публічного адміністрування висвітлювали у своїх працях низка вітчизняних науковців, можна констатувати відсутність детального монографічного дослідження щодо адміністративно-правового забезпечення прав і свобод особи СБУ, що є комплексним розв'язанням цієї проблеми та стало основою дисертаційної роботи Швайки М.М.

Дисертація має безпосередньо зв'язок з відповідними науковими програмами, планами і темами, дослідження проведено у межах науково-дослідної роботи ЦДУ ім. В.Винниченка.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Нормативно-правову та емпіричну основу становлять законодавство України; узагальнена практика діяльності та інформація, розміщена на офіційних вебпорталах міжнародних інституцій; СБУ, МВС України, Національної поліції України, розвідувальних органів, Міністерства юстиції України, Міністерства оборони України, МЗС України, Уповноваженого Президента України з питань контролю за діяльністю СБУ, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, правозахисних і громадських організацій; інформаційно-аналітичні дані Управління Верховного комісара ООН з прав людини.

Належний рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень дослідження забезпечено вдалим застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів, прийомів наукового пізнання, що визначило логічну побудову дисертації та дозволило послідовно й науково обґрунтовано реалізувати мету і завдання дослідження.

У першому розділі дисертації здобувачем здійснено теоретико-правову характеристику сфери забезпечення прав і свобод людини та громадянина Службою Безпеки України шляхом розкриття завдань дослідження, з-поміж яких: з'ясування сутності, значення й розвитку інституту забезпечення прав і свобод людини та громадянина в адміністративно-правовій доктрині України; розгляд специфіки структурних елементів адміністративно-правового статусу СБУ, її системи та функцій; окреслення сучасного стану державної політики України у сфері забезпечення прав і свобод людини та громадянина.

Особливості ключових інституційно-правових аспектів здійснення адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина Службою Безпеки України викладено в другому розділі. Здобувач досліджує адміністративно-правові засади оперативно-службової діяльності органів і підрозділів СБУ, визначає й характеризує основні напрями та юридичні засоби адміністративно-правового забезпечення прав і

свобод людини та громадянина, а також окреслює напрями, форми й коло суб'єктів взаємодії СБУ з органами публічної влади та громадськістю з питань забезпечення прав і свобод людини та громадянина.

У третьому розділі Швайка М.М. викладає свій погляд на систематизацію визначальних міжнародних нормативно-правових актів, пов'язаних з діяльністю СБУ у сфері прав людини. З позиції людиноцентрованого підходу в публічному адмініструванні й процесів європейської та євроатлантичної інтеграції України окреслено шляхи розвитку сфери адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина Службою Безпеки України, з-поміж яких зовнішній, міжнародно-правовий, внутрішній, національно-правовий напрями.

Наукова новизна одержаних результатів. Доцільно звернути увагу на системне розкриття здобувачем теоретико-правової сутності і змісту адміністративно-правового забезпечення прав людини Службою Безпеки України й характеристику напрямів реалізації його механізму в публічній сфері; правоохоронній діяльності; внутрішньо-відомчій професійній діяльності; спеціальній діяльності щодо державної безпеки; співпраці з публічними інституціями. У повній мірі визначено перелік, з'ясовано особливості та здійснено класифікацію адміністративно-правових засобів у цій сфері, де в їхньому структурованому, функціональному порядку представлено універсальні правові засоби, загальні правові та спеціальні правові засоби.

Заслуговує на позитивну оцінку авторська думка щодо прямої кореляції реалізації етапів адміністративно-правової реформи в Україні зі ступенем охоплення людиноцентризмом сфери правового забезпечення прав і свобод людини і громадянина суб'єктами публічної адміністрації, що віддзеркалено в запропонованих історичних періодах після проголошення державного суверенітету й до сьогодні.

Автором рецензованої дисертації досить вдало обґрунтовано систему взаємодії СБУ з органами державної влади, органами місцевого

самоврядування та населенням з питань забезпечення прав людини, до якої залучено публічно-владний аспект (загальноуправлінську, регіональну, спеціальну, спеціалізовану, координаційну, контрольню-наглядову ланки) та суспільний аспект (публічно-адміністративну, територіально-безпекову, громадсько-контрольну ланки).

Відсутність порушень академічної доброчесності. У представленій на рецензування дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Оцінка змісту та оформлення дисертації. Зміст дисертації засвідчує складність, наукову та практичну значущість вирішуваної проблеми. Структура роботи є логічною та вдалою. Висновки відповідають завданням підрозділів в повній мірі. Варто акцентувати увагу на тому, що зроблені автором висновки є достатньо обґрунтованими, аргументованими та характеризуються високим ступенем достовірності. У сукупності вони свідчать про цілісність проведеного наукового дослідження.

Основні положення та результати дисертації з належним ступенем повноти були відображені здобувачем у наукових статтях, підготовлених та опублікованих у фахових виданнях України, тезах доповідей на науково-практичних конференціях, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації.

Дискусійні положення дисертації та зауваження. Визначаючи актуальність проведеного дослідження, наукову новизну та високий теоретичний рівень, варто зазначити, що окремі положення дисертації Швайки М.М. потребують додаткової аргументації та носять дискусійний характер, а саме:

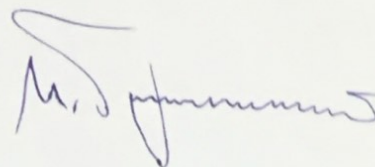
1) при розкритті загальних особливостей взаємодії СБУ з органами публічної влади та громадськістю щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина не приділено належної уваги важливості співпраці у цій сфері з відповідними підрозділами поліції;

2) здобувачем не окреслено шляхи запозичення перспективного досвіду адміністративно-правового забезпечення прав людини державними органами спеціального призначення з правоохоронними функціями провідних держав ЄС та реальні можливості його використання в Україні.

Водночас наведені вище зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації й не знижують її високий науковий рівень та практичне значення.

Висновок. Дисертація Швайки Миколи Миколайовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини та громадянина Службою безпеки України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є самостійним, завершеним науковим дослідженням, характеризується високим науково-теоретичним рівнем і містить нові обґрунтовані результати, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права. Наукова праця відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України,
професор кафедри права
та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного
університету ім. В. Винниченка

В. Г. Грищенко

